

a nézők felett. Maximálisan akceptálható, hogy a diákok ennyi energiát mozgósítottak, hogy újragondolták a *Sirályt*, megfogalmazták kérdéseiket és mindezt színházi formába is öntötték.

Díjak: különdíj „a saját válaszáért”

Bodor Péter Színikör: Gyűjtogatók: Djata – rendező: Móczár Bence

Dragomán György *Fehér király*ának egy másik érvényes adaptációja is megjelent a találkozón. Djata történetének egy újabb nézőpontja került a középpontba. Egy fiú és édesanyja kapcsolatából kaptunk helyzeteket. Olyan színházi pillanatok jöttek létre a színpadon, amelyet a diákok hiteles játéka tett azzá. Djata mezítlábasága, kisfiúsága, érzékeny játéka, kíváncsi tekintete tette még inkább élővé magát a történetet. Erős játéknak és jelenlétnek köszönhetően követni lehetett a körülötte lévő világ abszurditását. A játzók finom rezdülésekkel mutatták meg egy-egy helyzet tragikus vetületét pl.: anya hajfonatával való pici játék, csicsergő madarak a kunyhóban, anya telefonálása... Az előadás tele volt jó rendezői ötlettel, melyeket a játzók izgalmasan vittek végig pl.: a banánnal való játék, a póló mint ember... Az előadás zenehasználatát hol nagyon adekvát, hol esetlegesre sikeredett, de az emberi hangokkal való játék viszont rendkívül jól hatott. A jelenetek közötti átállások még döcögősek, még eldöntetlenek maradtak, de a diákok hiteles játéka mindezeket a következetlenségeket feledtetni tudták.

Díjak: különdíj „a hiteles történetmesélésért”, a „legjobb fiú alakítás” különdíja Szilágyi Bálintnak, különdíj az „Anyá” megformálásáért Takács Renátának, ezüst minősítés

A Nyugat-dunántúli Regionális Diákszínjátszó Találkozóon nagyon sok jó előadást láthattunk, melyek többsége hiteles színészi játékkal töltődött meg. Mitől lesz jó egy diákszínjátszó előadás? – a kérdés sokszor megfogalmazódik az emberben játzóként, színjátszó rendezőként, zsűriként, szülőként... Nem mondok újat, mégis nem lehet elég sokszor hangsúlyozni, hogy nagyon sok múlik az anyagválasztáson, aztán a jó dramaturgián, aztán a csoportra való adaptáláson, és a játzók felszabadulttá tételén a darab készítése során... És persze még több tényező a dolog, de ezen a találkozón a darabválasztáson valóban sok múlt. Az előadások túlnyomó többségében az E/1. személyű cselekvések önnarrációja volt jelen. Ez narratív technika, vagyis nem cselekszem, hanem inkább elmesélem, elmondom, nem történik meg effektíve velem a helyzet maga, hanem kívülről figyelem az eseményeket és rácsodálkozhatok ezáltal a velem történetekre. Ez az elbeszélői forma a játzók számára lehetőséget biztosított arra, hogy a játékban reflektálni tudjanak gondolataikra, cselekvéseikre, azokra a helyzetekre, amelyeket élnek. Lehet, hogy ennek a konvencionak köszönhető: ennyi hitelesen játzó fiatalal egy helyen még nem találkoztam. Hiteles jelenléttel, megszólalásokkal, színházi pillanatokkal sűrített regionális találkozó jött létre 2019. március 22-23-án, Szombathelyen.

Közép-magyarországi Regionális Diákszínjátszó Találkozó, Budapest

– Körkép –

2019. március 20. és 22-25.

Körömi Gábor

Helyszín: Budapest, Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnázium (NNÁ), Vörösmarty Mihály Gimnázium (VMG)

Másodszor vettem részt a budapesti és Pest megyei diákok regionális seregszemlájén. Amikor valakit másodszor hívnak egy zsűribe, akkor nagyon fontos, hogy ne úgy kezdje, hogy a tavalyihoz méri a csoportok vagy az egész fesztivál idejé teljesítményét. Ezt én is igyekszem elkerülni, csak ahol igazán indokolt, ott teszek utalást a tavalyi történetekre, például a következő mondatokban és egy picit a beszámoló végén.

Az immár 30 éves Országos Diákszínjátszó Egyesület (ODE) által szervezett idejé találkozó is olyan gondossággal és alaposággal lett előkészítve, mint a tavalyi. Mindkét befogadó iskola jó házigazdaként, sajátjának érezte a találkozót, s mindent megtett a sikeres lebonyolítás érdekében. Bár a produkciók száma nem érte el a tavalyi mennyiséget, a szakmai zsűri létszáma növekedett, vagyis Formanek Csaba mellett Romankovics Editel megerősödve kezdtünk bele az idejé színjátszó maratonba. A szakmai beszélgetést aztán értékelés és döntés követte, s nagy örömmel vettem tudomásul, hogy néhány vitás kérdéstől eltekintve egységesegek voltunk. Amikor pedig nem tudtunk megegyezni, még mindig lehetett demokratikusan dönteni.

Szerencsére voltak visszatérő középiskolák, és persze nagyon örültünk az új jelentkezőknek is. A találkozó gerincét azonban ezúttal is az NNÁ és a VMG adta a Keleti István Művészeti Iskolával (KIMI) együttműködésben.

Következzék hát a 2019-es közép-magyarországi diákszínjátszó találkozó ismertetője az előadások alapján!

Rosenstern és Guildenkrantz (VMG/KIMI 12. D)

A találkozó egy mínusz egyedik nappal kezdődött, a végzős VMG-s osztály kérése az volt, hogy korábban nézzük meg a bemutatójukat, így került sor 2019. április 20-án a Rosenstern és Guildenkrantz című Hamlet parafrázisra. A 12. D osztály Shakespeare és Tom Stoppard művei alapján készített egyedi színházi és mozgásszínházi feldolgozást Golden Dániel és Mezey Gábor irányításával. A Stoppard-mű már maga is egy átértelmezés, ezért látszott elsőre izgalmasnak a címszereplők kifordított nevében is jelzett újraértelmezés: mi közünk van, mi közünk lehet ehhez a történethez? Az én értelmezésemben a csoportos színházcsinálásról szolt az előadás, melyben a szereplőpárok párhuzamos világokban megjelenve önálló jelentéssztrétegeket adtak a történethez. Persze, lehet, hogy tévedek. Látjuk Hamlet és Ophelia edzőtermi, Claudius és Gertudis klasszikus színházat idéző, s a két botcsinálta, felcserélt nevű bohóc világát. Mindehhez érkezett a színészek csapata, akik a színészkirály vezetésével egy-egy cselekményszálhoz, szereplőpárhoz is kapcsolódva keresték a helyüket, szerepeiket a történetben. Erős mozgásszínházi megoldások találkoztak a párhuzamos sorsokkal egy olyan színházi térben, ami sajnos (ez idén is többször kiderült) szinte bebeszélhetetlen.

Tavaszi áldozat (NNÁ 12. A)

A négynapos színjátszóünnep a Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnáziumban (NNÁ) vette igazán kezdetét 2019. március 22-én, pénteken délelőtt. A hagyományokhoz híven nem csak a színészosztályok, hanem a táncosok is bemutatkoztak a találkozón. A nyitóelőadásban a 12. A osztály Bozsik Yvette koreográfiáját adaptálta Krausz Aliz és Szent-Iványi Kinga rendezésében. Igor Sztravinszkij balettzenéjére az élet örömeinek, újjászületésének misztériumát játszották, táncolták, élték át a táncosok. Engem lenyűgöztek a piros kabátfor-gatagból kiváló fekete, szinte démoni alakok, akik a tavasz és az örök megújulás misztériumát táncolták, kibomló hajjal és lélekkel. Varázsütésre mozduló, nem csak képekben, hanem érzelmi állapotokban is gondolkodó, kiváló táncosokat láthattunk a színpadon.

Csongor és Tünde (NNÁ 10. A)

Az NNÁ-KIMI 10. A osztály ezzel az előadással vett részt idén a Nemzeti Színház által szervezett Ádámok és Évák ünnepén. Gera Anita és Asztalos Dóra rendezése a kötött időkeret és a kötött darabrészlet ellenére is meg tudta mutatni az osztály és a (táncos) képzés erősségeit. Sok Csongor, még több Mirigy és Tünde-Ilma adta elő a klasszikus darab első jeleneteit párhuzamos koreográfiával, egyszerre mozdulással, egymásra figyelve és egymáshoz kapcsolódva. Szép volt a páros tánc a kötéllel, gyönyörű lett a lánytestekből épített almafa is. Alkalmazta moderntáncos gyakorlatokat, táncszínházi elemeket, néptáncos motívumokat, mindent, amit eddig megtanulhattak. Ugyan a dikció még nem volt annyira erős, mint az akció, a hajlevágásig tartó rövid részletben jól értelmezett jelenetekkel, szép képekkel és remek csapatmunkával találkozhattunk.

Sokgyerek, Nagyház (A Majorból)

A Városmajori Gimnáziumból rövidebb nevükön „a Majorból” érkezett Farkas Atilla csapata. Egy hosszú légtornász műsorral kezdtek, majd kiderült, hogy mégsem mozgásszínház felé mozdult a csoport, hanem a tavalyi etüd-játék műfajt folytatták, tanulták tovább. Az egymásba hajló jelenetek ezúttal a pályaválasztástól indultak, s folytatva elképzelt életük fonalát, a felnőttkor problémáit mutatták meg nekünk, sajátos, „majoros” tükrükben. Az örök kérdés, vajon feladjuk-e mi is majd az álmainkat, mint ahogy ezt szüleink tették, vagy meg tudunk őrizni valamit kamaszkorunk világmegváltó terveiből? Az etüdsor kicsit talán hosszú, de mindenkinek jutott elég szerep, megmutatkozási lehetőség, remek karakterekkel, akár férfit, akár nőt játszottak a színpadon. A legvégén kívánságok halmazával találkozhattunk, benne önmagunk beteljesületlen vagy épp csak beteljesült álmaival.

Mrozek: Tangó (N0NÁ/KIMI 11. B, Netegezz)

A NETEGEZZ ismét helyi csoport volt. A Nemes-Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnázium 11. osztályos színész növendékeivel Naszladý Éva dolgozott. Az abszurd színház egyik klasszikus darabjával, Mrozek Tangójával foglalkoztak. Kezdsnél az egyik szereplő a darab központi gondolatát képező infantilizmusról beszélt, majd hazajön az apa és szétver mindent tapétakatalógusával. Aztán elindul a gyerekesség és az örület határán egyensúlyozó előadás, ahol remek karakteralakításokat láthatunk, közülük is kiemelkedett Edek figurája. A mrozeki káosz egyszer csak rammsteini örületbe csapott át, melyben megmutatkozott a csapat ereje. A párok a szereposztásban is remek ütemben váltják egymást, mégis, mintha egy idő után elfáradna a nézőtér figyelme.

Züfec, avagy Cüfek (NÉHA, Dózsa György Gimnázium)

A NÉHA társulat a k2 Színház darabját mutatta be, mely Bulgakov *Színházi regény* című művéből készült. A bonyolult forrásmegjelölés után elmondhatjuk, hogy a Benkovics Sándor által vezetett társulat sikeresen alkalmazta magára ezt a darabot. Egy-egy színházi szereplő megjelenítése komplett karaktertanulmány, az ál-szent, a trágár, a küldetéstudatos, és még sorolhatnánk a típusokat. Az előadás remek helyzeteket mutat be a színházi író kálváriájából, kicsit talán hosszabban, mint azt a szereplők bírják, s kicsit talán több „szkénés” poénnal, mint kellene. A sok elidegenítő elem és a többszöri befejezés ellenére a vége monológ és vele a Bulgakov-kurzus remekül sikerült.

Terror (NNÁ/KIMI 12. B, Kannibál Project – Pilóta)

Az NNÁ KIMI 12. osztálya Ferdinand von Schirach *Terror* című dokumentum játékát adta elő. Eck Attila rendezése monumentális díszletben valósult meg – egy bírósági helyiség kiterített díszlete, térben egymás fölé helyezve a tárgyalás hierarchiája alapján a szereplők. Az előadás kezdetén kapunk egy csavaranyát, a térben felfüggesztve Justitia mérlege, két oldalán két vödörrel – valószínűsíthető, hogy a végén nekünk kell majd véleményt mondanunk a vádlotról. Dokumentumszínházi gyakorlatot láthattunk az idén végző csapatától. Mi a nagyobb bűn? Egy repülőgép aktív elpusztítása, vagy annak passzív végignézése, hogy egy stadionnyi szurkoló a terroristák áldozatává váljon. A baj csak az, hogy a kérdés szinte az első pillanatban lefutott, a történet megismerése után mindenkinek kialakult a meggyőződése a pilóta tétével kapcsolatban és ezen a darab nem tud változtatni. Érett és pontos karakterábrázolásokat, az egyik áldozat feleségének megrendítő a táncát és vallomását, a pilóta felelősségteljes tekintetét: sok mindent magunkkal vihetünk az előadásból, talán csak az igazi bűnösökre való utalás maradt el. A produkciót háttérzenével kísérik a zenészek, mintha a gitárral jegyzetelnének, eszik az ügyvéd, a bíró virágot locsol, mindenki mezítláb játszik, de ezekből a jelekből bennem mégsem állt össze a rendezői szándék, ahogy a szakmai beszélgetésen megtudhattuk – az eredeti bírósági tárgyalás újra (és újra)játzásának ismerős toposza.

Semmi értelmese semminek, avagy: „A színház szent és érthetetlen” (DÓZSA 11. F)

Kocsis Nándor, Györke Tímea és a dózsások különös világot tártak a szemünk elé. Egy mobil applikáció megpróbálta megoldani a színházcsinálás összes problémáját, s a tökéletes szöveg megtalálásával a céljuk az „aranycsinálás”. Persze nagyon sok ironia is van ebben, ugyanakkor talán még több keserűség. A színház a színházban alkotóinak keserűsége, hogy valami miatt nem megy, nem tudunk megfelelni, nem tudunk jól csinálni (felvetve azt a kérdést, hogy a diákszínjátékosok kiknek és miért készítik az előadásukat.) Látunk néhány jelenetet a próbákból, majd monológok következnek („ezt dobta a gép”), jól-rosszul elmondva, ellenséges környezetben. A megmutatni kívánt amatőr ügyetlenkedés, a maníros játék, egymás utálata sajnos igazivá válik a nézőtérről nézve, nem távolítanak annyira, hogy nevetni tudjunk esetlenségü(n)kön. A csapat és a rendező tanár nincs irigylésre méltó helyzetben, pedig értékes anyagokkal dolgoznak, és sok ügyes, színjátás iránt elkötelezett, játzó ember van a színpadon. Akkor tudnak előre lépni az előadásban, amikor végre egyikük szövege alatt a többiek képeket raknak fel, kiegészítve az elmondottakat. Amikor ez megtörténik, végre a színház is megjelenik a színpadon. Tudjuk mindannyian, hogy a közösségteremtés a csoportvezető feladata, ugyanakkor a szerkesztettség és az „igazi” darab hiánya számonkérhető lett volna az ELVIRA applikáción is, de a szakmai beszélgetésen mi inkább a rendező-csoportvezetőnek tettük fel kérdéseinket.

A bátor sólyom (NNÁ/KIMI 10. B, Mostvagysóha)

Bori Viktor tizedikesei eredetileg versenyen kívül adták elő mesefeldolgozásukat, de a versenyző csoportok között is megállták a helyüket. A történetmesélésből kiválóan vizsgázó csapat eklektikus zenei világban, ugyanolyan vegyes színházi stílusokkal tárja elénk a bátor sólyom meséjét. Mi közülük lehet ehhez a sztorihoz? Hogyan lehet belekapaszkodni a történetbe? Hogyan lehet nagykamaszokkal érvényes módon mesét játszani? Hát így. Jók a versek is. A fiúk egy kicsit elvesztek a történetben, de azért ez mégiscsak egy szerelmi történet, a kamasz szerelem története, s ehhez a lányok jobban értenek. A képek változatosak, sokszor erőteljesek, a csapatjáték példaértékű. Megállapíthatjuk, hogy a csoport határozott evezőcsapásokkal halad a közösségi színjátás felé, amihez mi „jó szelet kívánunk”.

Fessöndéj (NNÁ 12. A)

Góbi Rita és a tizenkettedikesei együtt jegyzik az előadást. Ez számomra azt jelenti, hogy Góbi Rita iskolájában mindig van saját kreatív tere a színész-táncosoknak, de azért a színpadi világ alapvetően a rendező-koreográfus stílusjegyeit viseli magán. Nyitott tükör-háttérrel táncolták el a divatról szóló, sokszor ironikus, néhol már groteszkbe hajló előadásukat. A divat mint hívó szó egyszerre jelenti a stílusosságot, az egyediséget és az alkalmazkodást is. Énképünk épségét, sebezhetőségét és a félelmeinket, hogy mikor vétünk az írott és az íratlan szabályok ellen. Az etüdökre épülő táncszínházi előadásban mindenkinek volt egy (sőt több) jó pillanata, mindenkinek lett arca, poénja, fontos, szerethető része a produkcióban. Nem csak a jobboldalt sminkelő lánynak,

hanem valamennyi táncosnak, még a bábos lánynak is, aki számomra a legszimpatikusabb volt az egész előadásban. Az etűdök egymásra épülnek és egymáshoz tartoznak, de nem ez a legfontosabb, hanem az (és talán ez Góbi Rita varázstudománya), hogy a táncosokon az látszik, hogy nagyon-nagyon szeretik azt, amit csinálnak a színpadon.

***Sam – egy családi trash musical* (NNÁ/KIMI 12. B, Kannibál Project – Hörcsög)**

A tizenkettedikesek másik csapata Maria Wojtyszko *Sam – egy családi trash musical* című színdarabját adta elő Eck Attila rendezésében. Egy kicsit Adrian Mole világát idéző, naplószerű színdarab inkább zenés színház, mint musical, és inkább pamflet, mint trash. Az elején diavetítéssel nyertünk bepillantást a családi életre nevelés lengyel változatára. Egy 18 éves lengyel értelmiségi srác, akinek válnak a szülei és a saját kamaszkorával sem tud megbirkózni, jobbra háziállatával osztja meg gondolatait. A világos, végiggondolt helyzetekben mindenki jelen van, s jobbra egyenlő terhelést kapott a csapatból, talán a végén mennybemenő nagymama a kivétel. A legnagyobb sikert az osztályfőnök tanárnő aratta, reflektálva saját közoktatási állapotunkra. A világ megteremtődik és működik, igaz, most „csak” diákszínház, de abból a jobbik fajta.

***Az utolsó tánc Vladdal* (NNÁ/KIMI 12. B)**

Ki ez a Vlad? Csak nem egy új szerelem? Vagy a Tepes? Az nyert, aki az utóbbira tippelt, de az is közel járt volna a megoldáshoz, aki az elsőt jelölte meg. Gyevi-Bíró Eszter előadása a kamasz szerelem stációt mutatta be a prózai és a mozgásszínház eszközeivel, a heves és végletes érzelmekről humorral és iróniával beszél, a vámpír mitológia felhasználásával. A szövegek és a mozdulatok kiegészítették egymást, nagyon jók a páros etűdök, a zenei háttér is remek. Talán egy kicsit túl sok volt a vér az egyik jelenetben, ami utána mindvégig ott maradt a szereplők arcán. Lazán és ironikusan jelenítik meg az Alkonyat szerelmeseinek világát, kicsit megmagyarázva (bennem) a tini vámpír filmek hihetetlen népszerűségét. Bár a biológia szertárt nem biztos, hogy ki kellett volna fosztani az egyik etűd kedvéért, s a végén az UV tánc kirakott szavait sem mindig tudtam értelmezni (vér-tej-zsír-cola), de az előadás a találkozó második napjának kezdetén nagyon friss levegőt hozott az NNÁ-ba.

***Lilith lányai* (NNÁ/KIMI 12. B)**

Rövid szünet után ismét egy Gyevi-Bíró előadás következett. Lilith bibliai nevét felidézve az ősi asszonyi teremtő erő került a színpadra egy szöveges-táncos etűdsorban, megmutatva a férfiak és a nők társadalmi különbségeit. Sajnos ezt nem csak változatos formában, de változatos színvonalon is járta körbe az előadás, néhol démoni mélységekben, itt-ott pedig a „szőke nős” viccek szintjén. Harminc igaz megállapítás a nőkről – halljuk, számolgatjuk, ahogy halad előre, de közben egyre inkább zavarban leszünk a nézőtérén. Valóban ez lenne a lényeg? Ezt találják a mai fiatalok a médiában, a közösségi médiában is. Így beszélünk egymás között, ezt az értékrendet közvetíti a társadalom. Egyenjogúság? Fittyfenét. Felháborodás helyett csak nevetgélünk zavartan, nem tudván, hogy mi lesz a vége – tükröt tart elénk a csoport, vagy velünk nevet gyávaságunkon. Ott voltak a fiúk is, de jobbra csak statisztálnak a nőkről szóló sztereotípiák előadása közben. A test huszonegyedik századi mindenek feletti kultuszában az irónia helyett esztrádot kaptunk, a MeToo felháborodása helyett pedig csak egy gúnyos félmosolyt.

***Pakolj, Fater!* (CO-HO Színei, Corvin Gimnázium)**

A Bodnár-Józsa Ildikó által rendezett előadásban a csoport az öregek családban betöltött helyzetével foglalkozik. A régi történetet dolgozták fel, amit még *Az öregember és a pokróc* címmel tanultunk az iskolában. Egy régi és egy modern változatot is hoznak a sztoriból, így két képben mesélték el a történetet. A modern változatban is pokrócot kap a nagypapa, akit ki akarnak tenni a házból, pedig elvihették volna egy szociális otthonba is. A Corvin Gimnázium színjátszói bizony még az elején járnak a színjátszásnak, sokszor az irányok és a járások sem voltak rendezben. De a probléma, amivel foglalkoztak, fontos. Hogyan lehet közelebb kerülni ehhez a kérdéshez? Beszélgetéssel, improvizációkkal, színjátszó tréningekkel a természetes játék érdekében mindenképpen.

***A Nap és a Hold elrablása* (NNÁ/KIMI 11. B, Táltosok)**

Eck Attila tizenegyedikes mese-kurzusában az idén *A Nap és a Hold elrablása* történetet használta fel, hogy a fiatalok megtapasztalják, milyen egy mese apropóján közösségi, kollektív színházat csinálni osztályszinten. Egymásra figyelve, reflektálva, jó ritmusban, hamar megszületett az első színházi pillanat is, amikor egyszer csak mindenki felnézett a plafonra. Onnantól engem megvett az előadás, a sok-sok előkészítő elem után elindult a mese, vitt sebesen magával, majd kicsit megállt, aztán újra lódult. Lett benne mindenféle színház, a táncról az árnyig. Bravúros a köteles játék is. A fiú elindult, hogy megmentsse a nővéreit. Szép a csoport viszonya a történethez, jók az elidegenítő elemek: látunk egy színházcsináló csapatot, akik, miközben beavattak minket a mesébe, saját magukra is folyamatosan reflektáltak.

Nagyi, hogy volt? (PHWI, Pesthidegkúti Waldorf Iskola)

Mándy Iván *Az ördög konyhája* című novellafüzéréből készített színpadi változatot Kiss Péter rendezésében a Pesthidegkúti Waldorf Iskola csoportja, Nagyi, hogy volt? címmel. Kicsit olyan volt, mint egy időutazás 1969-be, ahol a gimnazista lányok már a férjhezmenetelről beszélgettek a szünetekben. Retro, igen, de semmi sztereotípiát a korszakról, sokkal inkább egy hiteles életkép a hatvanas évekről Mándy tollából. Igen, amikor még randevú előtt a családok is megismerkedtek egymással, ahol az egyetlen gyors kommunikációs eszköz, a telefon a szomszédban volt, de az egész lakó-közösséget ott lehetett elérni, ahol a másik társbérletbe egy közös konyhán keresztül vezetett a vendég útja. Mosolyogva és némi nosztalgiával néztem a jeleneteket, ugyanakkor azon gondolkodtam, hogy mi közülük lehet a mai fiataloknak ezekhez a helyzetekhez. Aztán rá kellett jönnöm, hogy egyszerűen szeretik játszani ezt a nagyszüleik idejéből való világot. Jól végigelemzett helyzetekkel, remek karakterekkel és igazi, alázattal és mértékkel játszott diákszínházzal találkozhattunk a színpadon.

OÁ – avagy a pólyában egy gyermek jelezte, hogy valami baj van (Coproductio NNÁ –VMG)

Először talákoztam olyan együttműködéssel, ahol a két vezető drámás iskola növendékei dolgoztak együtt. Ez Gombkötő Júlia érdeme, aki kipróbálta mindkét iskolát és a VMG után jelenleg az NNÁ tánc osztályában végzős növendék. Mindkét iskolából toborzott projektjéhez vállalkozó szellemű fiatalokat, szerencsére. Először talákoztam más színpadi formával ezen a találkozón. Aréna formában ültünk a tornateremben, melyet Arisztotelészről neveztek el. Másban is első volt ez a produkció – ennek volt elsőként diákrendezője ebben az évben. (Talán ez is benne lehet a címben, hogy ezért jelez a csecsemő? Teret kér magának...)

Közben forogtak a szereplők a színpadon és kitüntetett szerepet kapott az idő – ahogy a színházcsinálásban is fontos szerepet tölt be. Például lopott időben lehet próbálni egy ilyen projekt szereplőinek, egyeztetni kell mindkét iskola órarendjével és próbarendjével... Formanek Csaba Trepljov naplementés előadásához hasonlítottam Gombkötő Juliék produkcióját. Igen, volt az egészben valami nagyon romlatlan, nemes, naiv és tiszta. Tánc és képzelet játék a félelmeinkről a félelmeink ellen.

Utazás és holdvilág (NNÁ/KIMI 12. B)

Az utolsó NNÁ-s előadás szintén az epikus színházzal foglalkozott. A választás Szerb Antal klasszikus regényére esett, a csoport egyik tagjának ötlete alapján. Bach zenéjével indul a Gyevi-Bíró Eszter rendezte előadás, olyan, mintha az európai kultúra utolsó óráiban lennénk. S a regény tényleg „oly korban” született. Az idegenvezetői háttér közben reflektál az elinduló papírforma szerinti magánéleti történetre, ahol valaki megpróbál a felnőttvilághoz alkalmazkodni, miközben a múltjával még nem képes leszámolni. Ebben a világban minden papírból terem, hiszen maga a világ is épp olyan illékony, gyúlékony és talmi. Mámor, örvény, barátság és halál határán zajlik a regény cselekménye, s ehhez teremt papírvilágot, reflektív háttérrel a rendező a csoporttal közösen. Mert közös alkotás, közös értelmezés folyik, így válik az utazás nem csak a színpadon, de a nézőtérben is követhetővé.

A tintából és papírból menekülő világot tudunk teremteni, de előbb utóbb mindenkire rászakad a saját kitalált élete. Erről is szólt az előadás, meg persze a rendrakásról is, aminek ideje lenne a felhalmozott kellékek között, de valljuk be, mindannyiunk életében is.

A tavasz ébredése (Pogácsa az Arénában Stúdió / Holdvilág Kamaraszínház)

Kamasz etűdök Wedekind nyomán, a-mollban – ez az alcíme a Koltai Judit által rendezett előadásnak. Korabeli jelmezben játszó kamaszokat láttunk, akik úgy tesznek, mintha kisebbek lennének. Debussy zenéjére folyik a tér lassú átrendezése, mely sajnos nem segített az előadás ritmusának sem, vontatottá tette magukat a jeleneteket is. Az egyetlen izgalmas alak, a dizőzként megjelenő romlott nő, aki később Ilsét játssza, ám ez maradt az egyetlen kamasz fantázia is az előadásban, melyből mintha szemérmesen kihagyta volna a rendező a vadságot és a szexualitást. Pedig jók a szereplők, sokkal bátrabban lehetne bánni velük, mert miközben az előadás lassú és szemérmes, közben kiejlik a mondatokból és a mozdulatokból, hogy a vér forr és buzog.

Régi és új színek (VMG/KIMI 11. D, Papktum Faktum)

Pap Gábor, Várszegi Martin és a csoport jegyzik az előadást, ugyanakkor stílusjegyeiben igazi Papeszes *Az ember tragédiája* előadást láthatunk. Egy osztályteremben gyűltek össze az angyalok az Úr (Úr) dicséretére, s a Madách-szöveg újra és újraértelmezésére. A Madách-stúdium mindenki épülésére szolgál, Papesz angyalai, Évái és Ádámjai, nem beszélve a Luciferekről, egymásnak adva át a szót, végigrepítettek minket egy huszonegyedik századi tragédián. Egyszerre diákos és bölcs, színház és szertartás. Egyre jobban és bátrabban énekelnek. A legerősebb jelenetek az újraértelmezettek, amikor a Jóistennek új kütyüje lesz, s ezek után a külső utazás belső lélekutazássá válik. Ebben segítenek a Hamvas-vendégszövegek, az árnyjáték, a függöny színház, no meg az elmaradhatatlan Papesz-dalok. Tiszta és szép *Az ember tragédiája* parafrázist kaptunk, ahol ráadásul minden dal szövegét értettem.

Az elveszett levél (Marosvásárhelyi Művészeti Líceum)

Ion Luca Caragiale XIX. századi színművét hozta el a találkozóra a marosvásárhelyi diáktársulat, akik a Hátartalanul program segítségével Erdélyben találkozhattak a VMG-s diákokkal s így sikerült eljutniuk a budapesti találkozóra. Egy román választási történetet láthattunk, benne a média kiemelt szerepével, hiszen újságot mindenki olvas a szereplők közül. Egy elvesztett és idegen kezekbe került levél kálváriája, melyben kiderül a kisváros minden helyi hatalmasságának romlottsága. „Nem az a lényeg, hogy ki vagyok, hanem az, hogy kire szavazok!” hangzott el az egyik szereplő szájából a kelet-európai demokrácia jelmondata, s mi hallgatjuk az ismerős okfejtéseket, manipulációkat és aljasságokat, csak a neveket nem értjük, hogy miért nem magyar nevekkel játszották el a darabot az erdélyi színjátszók. Jó a ritmusa, remek karakterek tűnnek elénk és meglepően aktuális maga a darab is.

Tizenegyedik (Weöres Sándor Gimnázium/KIMI)

Bevallom, itt gondolkodtam el először azon, hogy tudja-e az ember objektíven nézni az ismerőseit. Tud-e eléggé kívülálló, megbocsájtó lenni, illetve el tudja-e fogadni, amit a csapat és a rendező jelen pillanatában nyújtani tud, vagy szigorúbb lesz, mert többet szeretett volna. A Weöres Sándor Gimnázium drámás csoportja ebben az évben kezdett el dolgozni Füsi Annával. A lelkes csapat jelentkezett a József Attila Színház Ádámok és Évák pályázatára és megkapták a 11. szint. Lehet vitatkozni a cél értelmességén, de minden diákszínjátszó csoportban meghatározó a bemutatkozás, ezért lett volna fontos, hogy a londoni színház (és Az ember tragédiájához) találjanak olyan kapaszkodási pontokat, amiktől ez számukra igazi kihívás lesz, s túl tudnak lépni a hagyományos színházi adaptáción. Az ötletelés és a fiú főszereplő kiválasztása után képeket raktak fel, a szín egyes részeit felidézve, s ez a rendező erős képekben gondolkodására mutat. Az egész mégsem vált belső utazássá, kívülről néztük és kívül is maradtunk az eseményeken. Nehezen birkóztak a szöveggel is, ezen nem segített a terem rettenetes akusztikája sem. Problémás egyes eszközök (pl. az alma) használata is. Sok-sok gondolat, de mégis hiányzik az egységes rendezői elv. Jó a szándék, s igyekvő a megoldás, de ez még csak bátortalan kísérlet volt az érvényes színpadi jelenlétre.

A Délibábok Hőse (Kerekasztal Színjátszó Csoport)

Ungvári Sára és Szalai Ádám az Arany László-darabbal kezdett foglalkozni, és végül csak a címe maradt meg. Kaptunk egy filozofikus mélységű etüdgyűjteményt magunkról, reflexiókat egy diákcsoport közvetítésével a saját délibábjainkról. Mire és meddig várunk, hogy majd egyszer csak elkezdjük az életet, de közben megtörténik velünk minden, s amikor erre rájövünk, már megöregedtünk. El kell kezdeni úszni, és nem kell várni semmire és senkire – üzenik tizenöt évük minden bölcsességével, szimpatikusan, őszintén, saját színpadi adottságaik teljes kihasználásával. A világitás még ugyan egy kicsit esetleges, de az írásvetítő játék remek. Erős szerkesztéssel, jó színészvezetéssel, a próbák közben született improvizációk felhasználásával sikerült a csoportnak átúszni a túlsó partra. Magammal viszek néhány figurát és néhány mondatot mindenképpen, okulásul, mint például ezt is (utólag rákerestem az Arany László műből): „Születünk fog, haj és illúziók nélkül. Meghalunk fog, haj és illúziók nélkül.”

A zöld macska (VMG/KIMI)

Mezey Gábor tizenegyedikeseinek tart mozgásszínházi stúdiumot a VMG-ben, s ebben a kurzusban tavaly is írott drámát használt fel az előadáshoz. Most egy kevésbé ismert történetben, egy lány értelmetlen halálának elmesélésében jelenik meg a színpadon a reménytelen kisvárosi lét fölöslegessége és unalma. Milyen jó lett volna egy színlap, ami legalább néhány pontban segít eligazodni a darab elején és nem a történet kihámozása lesz a legfontosabb feladata a nézőknek. Bár Elise Wilk romániai író *A zöld macska* című drámáját játszották már Celldömölkön is a kifejezőbb *Mielőtt meghalsz* címmel, mégsem volt mindig világos, mikor épp mi történik. Pedig a lakótelepi történet akár itthon is játszódhatott volna egy kisváros szélén. A fiatal lány haláláról szóló dráma nem csak egy bűntényről, hanem egy babonákkal, félelmekkel teli zárt világról is lerántja a leplet. Kettőzve a fontos szereplők, szinte tükörben látva magunk a színpad is középen van, a nézőtér két oldalt, hogy néha átnézessünk a túlpartra. Az alapvetően narratív színházat jól kiegészítheti a mozgásművészet, ha a narratívával mindenki tisztában lenne a nézőtérrel is.

Sesincs (zenés nemmese) (VMG/KIMI 12. D)

Az úgy van, hogy a végzős drámás osztályok úgy készítik elő a darabot utoljára a VMG-ben, hogy a rendezővel együtt dolgozik vagy a mozgás, vagy a kreatív zene tanára. Itt ez utóbbi tanúi lehettünk, ahol Meleg Gábor Pap Gáborral dolgozott együtt, hogy közösen színpadra álmodják Szilágyi Andor *Leander és Lenszirom* című mesejátékát (s ezt megint csak nekünk kellett kitalálnunk). Az erdei varázsvilág megelevenedik, a nyitány felteszi a kérdést: „Ki vok én?”, és végig az előadás során (végzős osztályról lévén szó) érdemes ezen a szálon végig mennünk, hiszen ahogy az alcím is mutatja, nem mese ez. A hogyan tovább kérdését teszi fel az előadás,

ami minden drámás osztálynál kérdésként merül fel. Itt vagyunk egy védett mesevilágban, ahol olyan varázslatos lények vigyáznak ránk, mint a Papesz, vagy a Mező és a többiek... Aztán egyszer csak ránk tűznek egy ilyen szalagot, és kiakolbóltanak valami érettséginek nevezett beavatás után.

Sok a vendégszöveg, talán egy kicsit sok a szókimondó nemiség a dalszövegekben, néha érthetetlenül gyors a párbeszéd, de laza, jó ritmusú, csak néha döccenő a játék. A dalok remekek, a színpadkép kiválóan illeszkedik a felújításra váró színházterem miliójéhez. A szereplők mind parádésak, főleg Leánder, és persze, Lenszirom. Fülünkben cseng a végén az érző szívű elátkozott fiú Lázár Ervintől kölcsönvett mondata: „Nem volt nálam csúnyább gyerek Rácpácegresen!”

Bárka (VMG/KIMI 11. D, The Crew)

Blahó Gergely előadásában az elején ragasztószalaggal kijelölték a teret, a bárkát, majd a végén fel is szedték, hogy tovább tudjanak menni. Színházi kísérletet láthattunk Golding *A Legyek Ura* című regényének adaptációját. A történet számai időről időre összekeverednek egy osztály történetével, jól kivehető az összezártság és az ebből fakadó belső feszültségek kibeszélésének igénye. A világból kivonuló (valahová – talán épp az osztályközösségbe) összezárt csoport szembesült az önirányítás nehézségeivel. Közben sikerült bepillantunk a kamaszkor szakítópróbáival küzdő egyéni sorsokba is. Az iskolában tanult dolgok és a való világ szabályainak különbsége szembetűnő, hiába van elégük a felnőttvilágból, legszívesebben mégis oda mennének vissza az első nehézségek után. A kétféle út, a tekintélyelvű és a demokratikus hatékonysága változó, ebben a kísérletben szembesülniük kellett azzal is, hogy néha a diktatúra legyőzheti a közösséget. Ez csak játék, mondják a végén, de közben tudjuk, tapasztaljuk, hogy bizony **ez már nem csak játék.**

Orgia (Reménytelen)

Regős Simon tavaly egy huszadik századi nemzeti traumát dolgozott fel előadásában. Most egy másikat vett elő VMG-s barátaival. Budapest 1945-ös ostromának végóráiban orgiába fulladó ünnepi kabaréműsorra invitál a helyi nyilaskeresztes alapszervezet, Kun páter vezetésével. Céljuk a közönség szórakoztatása és a nyilas eszmék népszerűsítése. A lidérces szellemidézésben Zoltán Gábor *Orgia* című könyve a vezérfonaluk. Játék, véresen komoly történelmi játék a halál torkában mulató hiénákról, mely kiáltás az ordas eszmék újjáéledése, rehabilitációja ellen. Miközben a színház a színházban játék igazi fiúszínház – ökörködésekkel, szókimondó provokációval és esztrád elemekkel dúsítva, azért minden pimaszság ellenére kapunk torokszorító pillanatokot is. Még ha csak a torkunkat szorítaná, de inkább gyomorszájba vág. Az egyes etűdök egymásutániségával, szerkesztésével, a szövegek és a jelenetek kabaréba illesztésével az előadás elmond valami elmondhatatlant, valami olyat, amit mindenkinek látnia kellene, vagy ha nem akarja látni, akkor legalább vágják őt is gyomorszájba... a tények.

Holt Költők Társasága (Kavita Társulat, Radnóti Miklós Gimnázium)

A Radnóti Miklós Gimnázium színjátszói nagy fába vágják a fejszéküket, amikor a klasszikusnak számító történetet állították színpadra. Az előadás kezdetén egy elitgimnázium kihallgató szobájában vagyunk, vizsgálat folyik egy tanár, Fodor Imre ellen. Innen térünk vissza az eseményekre, amelyek a tragédiához vezettek. A magyarra áttett nevek sokat segítenek az előadásnak, de ezzel nem oldottak meg minden adaptációs problémát. Lehetett volna magyar tananyagot választani és végig magyar verseket is, lehetett volna igazi tankönyvet kézben tartani és nem a HOLMI könyvtári példányait. Nevetünk „A galagonya” versen, pedig itt a titok – ami egyben a magyartanítás két útja – a realitás talaján álló lexikális tudás átadása, ami ugye a felvételihez elengedhetetlen, szemben a drámapedagógiai szemléletű élményátadással, mely a megélt pillanatokot hangsúlyozza. A lelkes csapat Bartal Dávid rendező vezetésével megfelel a feladatnak, végigjátszotta a történetet, de tisztában volt a saját határaival is. A végjáték – a tanár elbocsájtása utáni alkoholizmusa, realitásérzékét sejtet. Vajon mennyire látnak minket a saját diákjaink – mennyire vannak tisztában esendőségünkkel, gyarlóságainkkal és tévedéseinkkel? Akár most, akár majd húsz év múlva – amikor már csak a boltban találkozunk, és csak ők ismernek ránk.

Pippin (VMG/KIMI 11. D)

Az előjátékban mindenki fekszik betakaródzva, írogat, álmodozik, készül a nagybetűs életre. Aztán begyömöszöljük magunkat a díszterembe, és elindul a varázslat. A hálósákokat összerakják, egy hatalmas nagy álmokabát lesz belőle, mely egyben háborús terepasztal, születési lepedő és nászagy is lehet. A célkeresés musicalje, az önmagát kereső királyi ivadékról, Pippinről, Roger O. Hirsón és Stephen Schwartz darabja 1972 óta hódít a színpadon a Broadwaytől az Operettszínházig, és a színjátszó táboroktól a VMG díszterméig. A Perényi Balázs és Szalai Ádám vezette tizenegyedikesek kicsit csúszkálnak a nehéz terepen, de hősiességgel megküzdnek a musicaljátás kihívásával, s közben remek karakterek mutatnak fel a mellékszerepekben is. A sok játék mellett talán Pippin története marad végezetlen, de a Harc, Hancúr, Hatalom hármasság próbájában a csoport hősiességgel győzedelmeskedik.

ÖSSZEGZŐ

Egy év egy középiskolás életében rengeteg idő, a négyéves nevelési folyamat egynegyede. Sokat léphetünk előre érettségben, eszközeinkben, színházról alkotott felfogásunkban. Változunk mi is, öregek, s ahogy egyre több ismerős arc tűnik fel a színpadon, úgy érzem egyre idősebbnek és inkompetensebbnek magam, magam. Közben érdemes persze átgondolni, hogy mi a célja a fesztiválnak, miért gyűlünk össze, mit kapunk a találkozótól. Ha verseny, akkor adjunk lehetőséget, hogy mindenki a saját kategóriájában és próbakörülményei között léphessen színpadra, ha diákszínház ünnep, akkor a találkozó, a beszélgetés legyen fontosabb, mint a minősítés. Az igazi célja a találkozóknak mindenképp egy KÖRKÉP felmutatása. Nézzük meg, saját kortársaink hol tartanak a színházcsinálásban, ki mit gondol erről – egy-egy előadás kapcsán. Ezen dolgozott mindenki a Közép-magyarországi Regionális Diákszínház Találkozón és az ODE-ban másutt is.

Ígértem, mértékletesen teszek említést az előző évről, most mégis néhány apróság eszembe jutott a végére, s neked, hősies olvasó, aki nem csak a saját előadásáról írottakat olvasod el, legyen valami ajándék.

Sajnos hiányoztak a diák produkciók, amelyek akár tanári feladatból, akár csak önszorgalomból kinőve mutatták, hogy nem csak osztályfeladat lehet a színházcsinálás, hanem az önképzés része is. Most üdítő kivételek maradtak csak meg a mezőnyben.

Sajnálom, hogy a tavaly negatív kritikát kapott csoportok idén nem jöttek el, milyen jó lenne, ha ez jövőre másképp lenne.

A szervezés példaértékű, de én még mindig örültem volna egy-egy előadásnál a jelentkezési lapnak, hogy miből készült, milyen irodalmi anyagot használt fel a csoport az előadásban. Szerintem jól működött az applikáció, bár az értékeléseknél én mindenkinek maximumot adtam, örültem volna a hozzászólások lehetőségének is, de mint megtudtam az ODE ezen is dolgozik.

A tavalyi fesztiválon nagyon elfáradtam, ezt az ideit jobban éltem meg, ez köszönhető a kibővült zsűrinek is, akikkel jó volt együtt lenni. Egy szó, mint száz, remek és hosszú hétvége volt ez, örültem, hogy részt vehettem rajta.

Észak-alföldi Regionális Diákszínház Találkozó, Debrecen

2019. március 30.

– A tehetség útjai –

Sándor L. István

Hagyományosan az Ady Gimnáziumban rendezték meg az Országos Diákszínház Egyesület által szervezett fesztivál regionális döntőjét, mert a fellépők között az itten drámatagozatra járó diákok vannak többségben. (Idén a nyolc bemutatott előadásból csak kettő volt, amit nem adysok adtak elő.) Jó néhány éve nem jártam itt, de korábban többször is zsűriztem Debrecenben, és mindig nagyon jó benyomást tettek rám a fesztiválon látott előadások. Egyfajta komolyságot, mély színházi elkötelezettséget tükröztek, ugyanakkor a szándékok és a kifejezőmód sokféleségét is. Mivel elsősorban drámatagozatos diákok produkcióit láthattuk, természetes, hogy a színházi szempontok kerültek előtérbe, de az előadások magukról a diákokról is beszéltek, nemzedékükről, egy felnövekvő generáció szembesüléséről a felnőttek teremtette világgal.

Kalitka keresi madarát – Adyák 10

A debreceni fesztivál első előadását az Ady Gimnázium 10. osztálya mutatta be. A Bakota Árpád rendezte előadás az adysok produkciói közül az egyetlen olyan volt, amely nem színházi feladatból, hanem egy korosztályi problémából indult ki.

A *Kalitka keresi madarát* a diákok közérzetéről beszél. Benne a személyes problémák (barátságok, szerelmek) éppúgy szóba kerülnek, mint a felnőttekhez (szülőkhöz, tanárokhöz) való viszony. De tágabban az az élmény is megfogalmazódik, hogy az önmagukat, a helyüket kereső fiatalok – főleg az iskolában megtapasztaltakon keresztül – azokkal a mechanizmusokkal, rendszerekkel is szembesülnek, amelyekbe bele kellene illeszkedniük. Hogy a címre visszautaljunk: kalitkákat kínálnak, miközben az ifjak valójában a szabadságukat keresik, még szárnyalni, repülni szeretnének, de erre egyáltalán nem kínál terepet számukra a világ, amely körülveszi őket.

A *Kalitka keresi madarát* három rétegből építkezik. Egyrészt egy diák által írt (az interneten talált) narrációs részből, amely közvetlenül fogalmazza meg a felvetett életproblémákat. Ezeket ellenpontozzák a különféle